

**Evaluatie Bibliotheekwerk Olst-Wijhe
2014-2018**

1. Aanleiding

In 2014 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de toekomst van het Bibliotheekwerk in Olst-Wijhe tot en met 2020. Er is gekozen voor:

- het in stand houden van een hoofdvestiging in het Holstohuis in Olst
- het realiseren van een servicepunt in het centrum van Wijhe
- inzet van de 'Bibliotheek op School' op basisscholen
- 'Biebsearch' voor voortgezet onderwijs
- Boek aan Huisservice voor niet mobiele volwassenen

Met name het realiseren van een servicepunt in Wijhe is destijds een punt van discussie geweest. In eerste instantie is voorgesteld alleen een haal- en brengpunt in Wijhe in stand te houden. De gemeenteraad was echter van mening dat er voor Wijhe een stevigere vorm van dienstverlening geboden zou moeten worden. Daarnaast waren het belang van de betrokkenheid van de Wijhese gemeenschap en het leveren van een bijdrage aan de levendigheid in het centrum van Wijhe belangrijke randvoorwaarden die bijgedragen hebben aan de beslissing toch een servicepunt te realiseren. De bekostiging van het servicepunt in Wijhe is tot en met 2020 in de gemeentelijke meerjarenraming opgenomen. Afsproken is om in 2018 de ontwikkelingen binnen het openbaar bibliotheekwerk en de prestaties van Stichting Bibliotheek Salland op inhoud en financiën te evalueren.

2. Opbouw notitie

Bovengenoemd besluit over de toekomst van de bibliotheek in Olst-Wijhe is verder uitgewerkt in prestatieafspraken welke zijn vastgelegd in een 'Budgetovereenkomst 2016-2018 Gemeente Olst-Wijhe – Stichting Openbare Bibliotheek Salland'. De afspraken zijn in drie programmalijnen nader uitgewerkt:

1. De bibliotheek als schatkamer
2. De bibliotheek als werkplaats op het gebied van taal, lezen en mediawijsheid
3. De bibliotheek als ontmoetingsplaats

In de volgende paragrafen wordt per programmalijn geschetst wat we hadden afgesproken om te doen, wat er daadwerkelijk gerealiseerd is en hoe de betrokken partners/inwoners dit ervaren hebben. Ook geven we weer welke financiële middelen het gevraagd heeft. Vervolgens gaan we in op relevante ontwikkelingen en kijken we hoe we verder willen op de korte (tot en met 2020) en langere (na 2020) termijn.

Hetgeen beschreven staat, betreft een samenvatting vanuit afzonderlijk opgestelde documenten. Deze afzonderlijke documenten zijn als bijlage bij de notitie gevoegd:

Bijlage I → 'Resultaten Bibliotheekwerk Olst-Wijhe 2015-2018' van Stichting Openbare Bibliotheek Salland
Bijlage II → 'Peiling Bibliotheek Olst-Wijhe, oktober 2018' van gemeente Deventer, Team Advies, Support en Kennis

Bijlage III → Verslagen ronde tafelsessies met de diverse betrokken organisaties

Bijlage IV → 'Samen werken aan persoonlijke ontwikkeling zodat iedereen kan meedoen' visie op het bibliotheekwerk in Olst-Wijhe 2020-2023 van Stichting Openbare Bibliotheek Salland

3. Programmalijn 1: de bibliotheek als schatkamer

Bij de schatkamer worden drie aandachtsgebieden onderscheiden: de fysieke voorzieningen, de digitale bibliotheek en marketing.

3.a. Wat hadden we afgesproken?

In de budgetovereenkomst die is afgesloten tussen de gemeente Olst-Wijhe en Stichting Openbare Bibliotheek Salland is over de 'schatkamer' het volgende vastgelegd/afgesproken:

Fysieke voorzieningen

In Olst-Wijhe zijn de volgende voorzieningen aanwezig:

- Een hoofdvestiging in het Holstohuis in Olst;
Het gaat om een goed bereikbare, moderne kwaliteitsbibliotheek met ruime openingstijden die zich richt op alle doelgroepen. De dienstverlening bestaat uit het ontsluiten van 'de schatkamer' (= toegang tot fysieke en digitale bibliotheek) en het faciliteren van de werk- en ontmoetingsplaats. De uitleen vindt plaats door een combinatie van zelfbediening en de inzet van professionele medewerkers en vrijwilligers.
- Een servicepunt in het centrum van Wijhe
Een servicepunt is een modern uitleenpunt met ruime openingstijden die zich primair richt op volwassenen en de jongste jeugd. De dienstverlening bestaat uit het ontsluiten van de 'schatkamer'. De uitleen vindt plaats door een combinatie van zelfbediening en de inzet van vrijwilligers. De vrijwilligers worden ondersteund door professionals.
- 'Boek aan Huisservice' voor niet mobiele volwassenen;
Niet mobiele volwassenen kunnen gebruik maken van de Boek aan Huis service. Dit houdt in dat vrijwilligers materialen aan huis afleveren. Zij kunnen deze materialen zelf reserveren, maar dit ook uitbesteden aan vrijwilligers.

Digitale bibliotheek

Bibliotheek Salland is aangesloten bij de landelijke infrastructuur. De komende jaren ligt de aandacht bij het implementeren en het voor de inwoners van Olst-Wijhe toegankelijk maken van diensten en producten die binnen deze infrastructuur landelijk dan wel provinciaal ontwikkeld zullen worden. Ook ligt er een taak om de leden kennis te laten maken met nieuwe media en te leren omgaan met digitale informatie.

Marketing

Jaarlijks wil de Stichting minimaal één marketingcampagne uitzetten gericht op het werven van nieuwe leden. Daarnaast werkt de Stichting samen met het bibliothekennetwerk toe naar een Nationale Bibliotheekpas: met één pas toegang tot alle fysieke en digitale collecties van alle bibliotheken in Nederland.

3.b. Wat is er gerealiseerd?

Hoofdvestiging Olst

De keuze voor een servicepunt in Wijhe was alleen mogelijk als ook de bibliotheek in Olst zou inkrimpen. In 2015 is de bibliotheek Olst daarom heringericht tot een compacte (alleen begane grond), moderne bibliotheek. Behalve de collectie, is er een leestafel, zijn er (computer)werkplekken, een zithoek en een informatiepunt. De bibliotheek is 55 uur per week open, waarvan 20 uur bemand. Tijdens de niet bemande uren kan men via de zelfbedieningsapparatuur materialen lenen. De professionele medewerkers worden ondersteund door vrijwilligers. De collectie richt zich op alle leeftijdsgroepen. De samenstelling van de collectie wordt bepaald door het beschikbare budget en het profiel en leengedrag van de gebruikers.

Servicepunt Wijhe

In 2015 is ook de voorziening in Wijhe heringericht tot een compact, modern servicepunt. Behalve de collectie, is ook hier een leestafel, zijn er een (beperkt) aantal (computer)werkplekken en is er een informatiepunt. De bibliotheek is 14 uur per week open en wordt bemand door vrijwilligers op de achtergrond ondersteund door een professional. Het aantal openingsuren wordt bepaald door de beschikbaarheid van vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers neemt af, ondanks dat actief geworven wordt; daarmee komen ook de huidige openingsuren in gevaar. De collectie richt zich vooral op volwassenen en kinderen van 0-8 jaar en in mindere mate op kinderen van 8-12 jaar (omdat die ook via school voor gebruik thuis kunnen lenen). De samenstelling van de collectie wordt verder bepaald door het beschikbare budget en het profiel en leengedrag van de gebruikers.

Boek aan Huis-service

Deze dienst wordt aangeboden, maar er wordt maar mondjesmaat gebruik van gemaakt. De service wordt gepromoot via website, folders in de bibliotheek, de medewerkers in de uitleen en door het project 'Dag en Doen' (digitale agenda voor ouderen in de gemeente Olst-Wijhe). Een aantal niet-mobiele leden die in aanmerking zouden komen voor de service wordt al "bediend" door een mantelzorger (familie/buren).

Digitale bibliotheek

Een bibliotheekabonnement biedt ook toegang tot de digitale bibliotheek. De digitale bibliotheek bestaat niet alleen uit een collectie e-books, maar ook uit digitale cursussen, databanken en luisterboeken. Het gebruik van e-books neemt toe, maar is nog niet aanzienlijk (slechts 2 % van het totaal aantal uitleningen). Afhankelijk van de gekozen device is het lenen van e-books niet altijd even klantvriendelijk. De bibliotheek is daarin afhankelijk van de service van de Koninklijke Bibliotheek. Uiteraard bieden de medewerkers hulp indien gevraagd en staan op de website een filmpje en tips hoe men de boeken kan downloaden. Ook vinden er spreekuren plaats waar vragen gesteld kunnen worden over de digitale bibliotheek. Daarnaast wordt jaarlijks de vakantiebibliothek beschikbaar gesteld waarmee ook niet-leden kennis kunnen maken met het digitale aanbod (e-books). In 2017 maakten een kleine 100 mensen hier gebruik van.

Marketing

Bibliotheek Salland sluit standaard aan bij de landelijke (en provinciale) marketingcampagnes om leden te werven en leden te behouden. Rond de herhuisvesting in 2015 heeft er ook een specifieke lokale actie plaatsgevonden. De website en nieuwsbrief zijn in de afgelopen jaren vernieuwd en ze zijn gestart met e-mailmarketing. Daarnaast doet Bibliotheek Salland via Biebpanel mee aan klantonderzoek en vinden er jaarlijks evaluaties plaats met de partners. De Nationale Bibliotheekpas is er nooit gekomen, wel kan men met een lidmaatschap van Bibliotheek Olst-Wijhe in heel Nederland lenen.

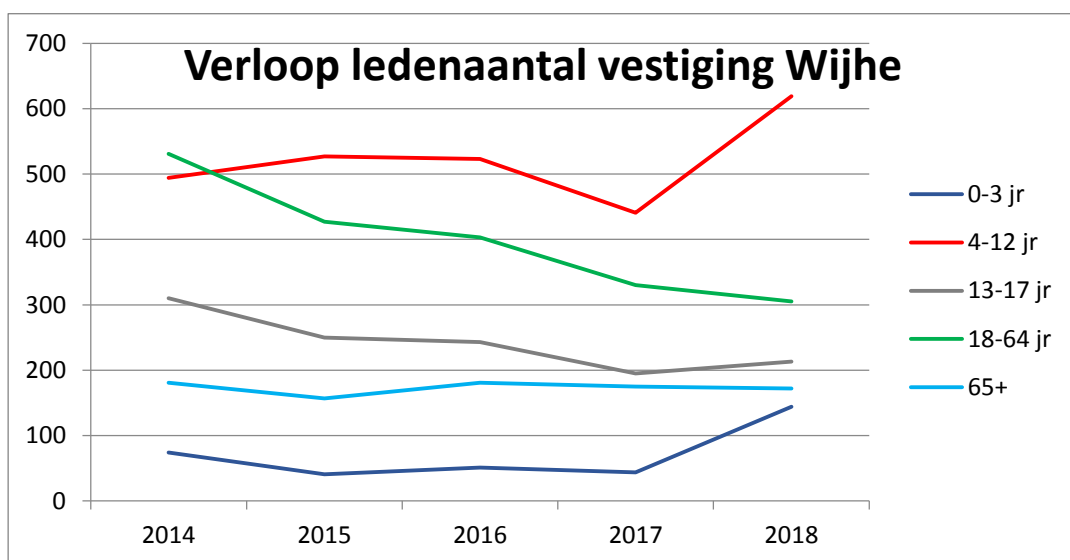
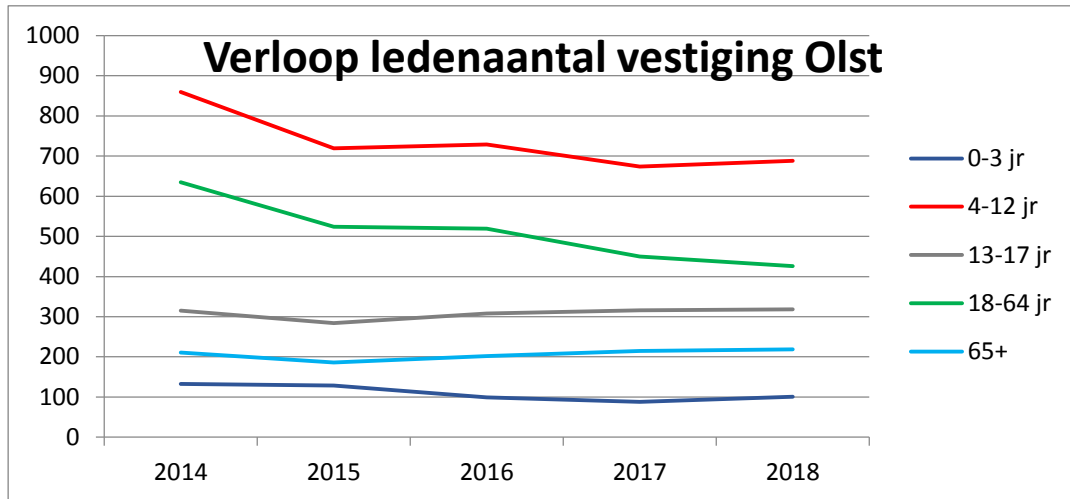
Cijfers

Onderstaande tabel en grafieken geven het verloop weer van het aantal leden van de bibliotheek in Olst-Wijhe.

Ledenaantal per leeftijdscategorie 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018	% 2014/2018
0-3 jr	207	170	150	132	275	33%
4-12 jr	1.353	1.246	1.252	1.115	1.397	3%
13-17 jr	625	534	551	511	542	-13%
18-64 jr	1.166	951	922	780	749	-36%
65 +	392	343	383	390	382	-3%
totaal	3.743	3.244	3.258	2.928	3.345	-11%
leden overig (volw. gratis)*	109	156	111	128	68	

* betreft abonnementen voor instellingen/scholen/vrijwilligers etc.

Dankzij programma's als Boekstart (samenwerking met de kinderopvang) en de Bibliotheek op School neemt het aantal jeugdleden toe, ondanks dat het aantal inwoners in deze leeftijdscategorie afneemt. Met name in Wijhe in de periode 2017-2018 zien we daardoor een sterke toename in het aantal jeugdleden. Het aantal betalende leden (18 jaar en ouder) neemt echter sterk af. In Olst is het aantal betalende leden over de periode 2014 tot nu toe met 23 % afgenomen, in Wijhe met 32 %. Ter vergelijking: in Raalte nam het aantal betalende leden over deze periode af met 24 %. Landelijk zijn de cijfers van 2017 en 2018 nog niet beschikbaar en is het lastig om te vergelijken, maar in de jaren daarvoor zien we dezelfde trend. Olst-Wijhe volgt dus de landelijke trend, maar bij Wijhe is de daling hoger dan gemiddeld. Daarbij moet opgemerkt worden dat in 2014 toen de dienstverlening in beide kernen nog gelijk was, het aantal betalende leden in Wijhe ook al met 8 % afnam tegen 5 % in Olst. Wel blijft het aantal 65+ leden min of meer stabiel sinds 2014. De bibliotheek is een belangrijke voorziening voor senioren.

Leden t.o.v. het aantal inwoners (per 2018) 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Olst-Wijhe	20,9%	18,1%	18,2%	16,4%	18,7%
Raalte	25,9%	24,7%	24,4%	23,0%	
Overijssel		25,7%	24,5%		
Landelijk	22,5%	22,4%	22,1%		

Het aantal leden in verhouding tot het aantal inwoners ligt in de gemeente Olst-Wijhe lager dan elders in het land. Deze ontwikkeling dateert al van (ver) voor deze periode. De kwaliteit van de dienstverlening is min of meer gelijk in de hele provincie. Bibliotheken in Overijssel werken met dezelfde formule, ze hebben hun dienstverlening op elkaar afgestemd en er wordt centraal (provinciaal) gecollectieerd.

Uitleningen

	2014	2015	2016	2017	% 2014/2017	2016 per lid
Olst	85.962	78.181	71.221	73.857	-14%	
Wijhe	77.967	58.251	44.487	48.214	-38%	
dBos		9.040	16.837	20.735		
Olst-Wijhe	163.929	145.472	132.545	142.806	-13%	41
Raalte	422.292	371.463	349.676	330.750	-22%	39
Provinciaal		8.056.348	7.342.856			26
Landelijk	80.396.000	78.069.000	73.124.000			20

Ook de uitleningen nemen af net als landelijk en provinciaal, maar in Wijhe gaat dit harder dan gemiddeld. Wel is het aantal uitleningen per abonnee in Olst-Wijhe en dus ook in Wijhe vele malen hoger dan landelijk, namelijk het dubbele!

3.c. Hoe hebben de betrokken partijen / inwoners dit ervaren?

In deze paragraaf (en paragraaf 4.c en 5.c) beschrijven we wat de betrokken partijen / inwoners vinden van hetgeen allemaal gerealiseerd is in de afgelopen periode. De input is verkregen door:

1. Er is een enquête gehouden onder de huidige, volwassen leden van de bibliotheek in Olst-Wijhe. In totaal konden 1.202 leden de enquête invullen. 312 leden hebben dat ook daadwerkelijk gedaan, dat is een respons van 26%. Het gaat om 172 gebruikers van de vestiging in Olst en 140 gebruikers van de vestiging in Wijhe. De enquête is uitgevoerd en verwerkt door team Kennis en Verkenning van de gemeente Deventer.
2. Er zijn ronde tafelgesprekken gevoerd met partijen die in 2013-2014 ook betrokken waren bij de totstandkoming van de toekomstscenario's voor de bibliotheek in Olst-Wijhe: onderwijspartners (voorschools, basis- en voortgezet onderwijs), Plaatselijk Belang Olst, Plaatselijk Belang Wijhe en Ut Huus. Tot slot is er ook een gesprek gevoerd met de vrijwilligers van het servicepunt in Wijhe. De gesprekken zijn geleid door een externe gespreksleider: de heer Henk Kerkdijk. In 2014 is hij ook als extern procesbegeleider betrokken geweest bij het toekomstproces van de bibliotheek in Olst-Wijhe.

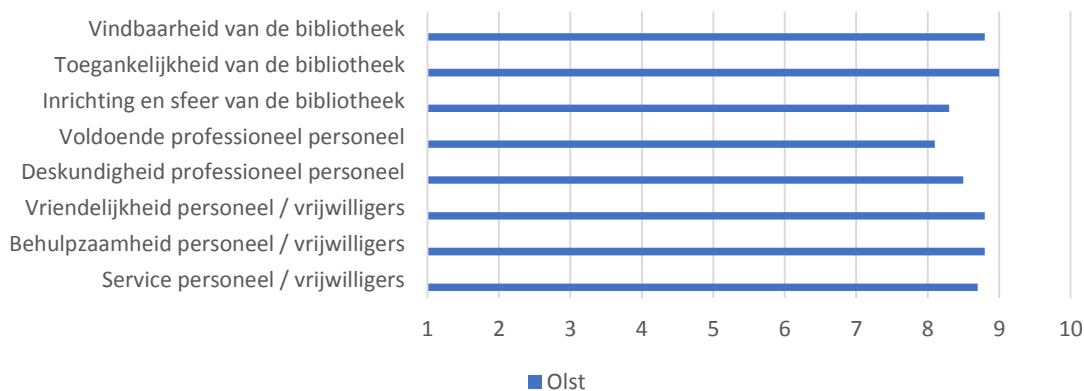
Ook Plaatselijk Belang Welsum en Plaatselijk Belang Wesepe waren uitgenodigd omdat zij destijds betrokken waren bij het bibliotheekwerk (in het verleden waren daar respectievelijk een Uitleenpost en een Bibliobus). Beiden hebben aangegeven geen belangstelling te hebben voor een evaluatiegesprek, omdat zij nauwelijks tot niets meer te maken hebben met de bibliotheekvestigingen in Olst-Wijhe. Vanuit Wesepe zijn 113 mensen lid van bibliotheek Salland, waarvan 38 lid van de vestiging in Olst en 75 lid van de vestiging in Raalte. Vanuit Welsum zijn 14 mensen lid van de bibliotheek Salland. In het dorps huis in Welsum is sinds drie jaar een 'eigen' bibliotheek opgezet. Deze is één keer per week een uurtje geopend en daarnaast is er één keer per maand een inloopochtend voor ouderen. Er zijn vier vrijwilligers. De collectie bestaat voornamelijk uit streekromans. Deze wisselt af en toe doordat er boeken geschonken worden en/of er aankopen vanuit de kringloop worden gedaan. Het is een vast groepje mensen die van deze uitleenmogelijkheid gebruik maakt. Voor het uitlenen betaalt men één euro per boek en bij inleveren, krijgt men 80 cent terug.

Hoofdvestiging Olst

Plaatselijk Belang Olst geeft aan erg tevreden te zijn met de huidige bibliotheekvestiging in 't Holstohus. Het is jammer dat de bovenverdieping weg is, waardoor er minder 'hoekjes' in de bibliotheek zijn waar je je terug kan trekken. Deze hoekjes zijn echter wel elders in het gebouw te vinden. Doordat er samengewerkt wordt in 't Holstohus zijn er ruime openingstijden mogelijk, Plaatselijk Belang Olst is daar erg blij mee. Ook zijn zij tevreden over de reserveringsmogelijkheden, de collectie en de dienstverlening van het personeel / vrijwilligers.

De mening van Plaatselijk Belang Olst sluit aan bij wat de leden van de bibliotheek Olst vinden. Uit de enquête blijkt dat de gebruikers van de bibliotheekvestiging in Olst op diverse onderdelen van zowel locatie als personeel gemiddeld een acht of hoger geven (zie grafiek hieronder).

Gemiddelde rapportcijfers voor vestiging Olst

Bijna alle gebruikers (97%) komen naar de bibliotheek in Olst om boeken of andere materialen te lenen. Een enkeling komt er ook om te ontspannen, anderen te ontmoeten, deelname aan activiteiten of om te werken / studeren / gebruik maken van faciliteiten.

Over het algemeen zijn de gebruikers van de vestiging in Olst redelijk tot heel tevreden over de collectie boeken (zowel informatief (80%) als romans/spannende boeken (86%) en kranten (94%) en tijdschriften (97%)). Degenen die minder tevreden zijn, willen over het algemeen meer boeken van een bepaald genre of actuelere boeken. Over de collectie Dvd's zijn de leden wat minder tevreden, 31% geeft aan op dit gebied en beetje of heel ontevreden te zijn.

94% van de gebruikers van de vestiging in Olst zijn redelijk tot heel tevreden over de mogelijkheid om boeken te reserveren en 86% is dat over de tijd tussen het maken van de reservering en het ophalen van de materialen. De ruime meerderheid (89%) is tevreden over het aantal bemande openingsuren. 23% van gebruikers, komt bij voorkeur naar de bibliotheek in Olst als er personeel aanwezig is. 77% heeft daarentegen geen voorkeur voor bemande of onbemane openingstijden.

Tot slot zou 87% van de gebruikers uit Olst de bibliotheekvestiging in Olst in positieve zin aanbevelen bij vrienden/familie/collega's (zeven of hoger). 8% geeft in dit geval een zes en 6% een vijf of lager. 97% verwacht over twee jaar nog lid te zijn van de bibliotheek in Olst. De redenen die hiervoor opgegeven worden zijn heel divers en variëren van: 'het is goedkoper dan boeken kopen' tot 'het is een belangrijke voorziening die we samen in stand moeten houden'.

Servicepunt Wijhe

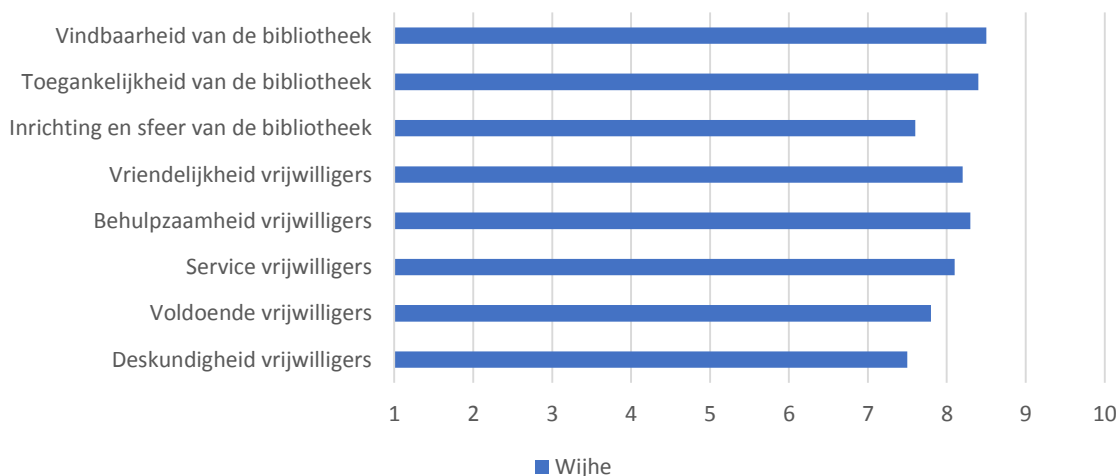
Plaatselijk Belang Wijhe is blij met wat er vier jaar geleden bereikt is en dat er nog steeds een bibliotheekvestiging is in Wijhe (en geen haal/breng-punt). Plaatselijk Belang Wijhe is tevreden over het reserveringsproces, dat gaat vrij vlot. De collectie is er wel op achteruit gegaan. Plaatselijk Belang Wijhe heeft respect voor de vrijwilligers van het Servicepunt. Het is geen probleem dat zij niet dezelfde kennis hebben als professionele medewerkers. Qua openingstijden vraagt Plaatselijk Belang Wijhe zich af op de vrijdagavond wel de meest ideale avond is, een andere avond is wellicht fijner.

Tot slot hecht Plaatselijk Belang Wijhe veel waarde aan de huidige locatie van het servicepunt in Wijhe. Het is belangrijk voor de leefbaarheid in de Langstraat. Aan de andere kant is er ook het besef dat een andere locatie wellicht meer samenwerkingsopties kan bieden: vergaderruimte, samenwerking vrijwilligers. Deze andere locatie moet echter niet te ver van het centrum zijn.

De leden van de bibliotheek in Wijhe zijn tevreden over de vestiging in Wijhe. Uit de enquête blijkt dat de gebruikers van de bibliotheekvestiging in Wijhe op diverse onderdelen van zowel locatie als personeel gemiddeld een zeven en een half of hoger geven (zie grafiek hieronder).

Op het gebied van sfeer en inrichting geeft 10% van de gebruikers van de vestiging in Wijhe een vijf of lager. Het gemiddelde komt wel uit op een ruime voldoende van een 7,6. Ook op het gebied van hoeveelheid vrijwilligers en deskundigheid van de vrijwilligers is een grotere groep respondenten wat kritischer. Respectievelijk 6% en 10% geeft daarvoor een vijf of lager als rapportcijfer. Maar ook hier nog steeds een gemiddeld cijfer van een 7,8 en een 7,5.

Gemiddelde rapportcijfers voor vestiging Wijhe

Net als in Olst komt men in Wijhe vooral naar de bibliotheek om boeken of andere materialen te lenen (95%). Wat de collectie betreft is men ook in Wijhe over het algemeen redelijk tot heel tevreden (zowel romans/spannende boeken (78%) als kranten (93%) en tijdschriften (90%)). Over de informatieve boeken is men wat minder tevreden: 32% is een beetje of heel ontevreden. Ook hier liggen de wensen vooral op een breder en actueler aanbod.

96% van de gebruikers van de vestiging in Wijhe zijn redelijk tot heel tevreden over de mogelijkheid om boeken te reserveren en 80% is dat over de tijd tussen het maken van de reservering en het ophalen van de materialen.

76% heeft een voldoende tot goed gevoel over de huidige openingstijden van de vestiging in Wijhe. 74% van de gebruikers in Wijhe geeft aan een voorkeur te hebben voor een locatie in het centrum van Wijhe met beperkte openingstijden. Het alternatief, een locatie buiten het centrum met ruimere openingstijden, is door 13% genoemd. De overige 13% heeft geen voorkeur.

Tot slot zou 74% van de gebruikers uit Wijhe de bibliotheekvestiging in Wijhe in positieve zin aanbevelen bij vrienden/familie/collega's (zeven of hoger), 13% geeft in dit geval een zes en 15% een vijf of lager. Daar staat tegenover dat 98% verwacht over twee jaar nog lid te zijn. De belangrijkste redenen die hierbij genoemd worden, zijn 'dat men graag leest' en 'de bibliotheek een belangrijke voorziening is'.

Alle vrijwilligers van het servicepunt in Wijhe zetten zich met volle betrokkenheid en plezier in. Ze vinden het belangrijk dat de bibliotheek in Wijhe behouden blijft en daar zetten zij zich graag voor in. Ze merken dat bezoekers blij zijn met de hulp die vrijwilligers kunnen bieden. Hoewel niet iedereen weet dat vrijwilligers bijvoorbeeld ook kunnen helpen met reserveren. Hier mag meer bekendheid aan gegeven worden door bijvoorbeeld posters of via de nieuwsbrief. Soms zijn er ook wel eens teleurgestelde klanten, bijvoorbeeld omdat ze alles al gelezen hebben of als de apparatuur langere tijd niet werkt. De vrijwilligers zouden het liefst nog een extra dag open gaan, maar hiervoor zijn ze afhankelijk van de hoeveelheid vrijwilligers.

Boek aan Huis-service

Uit de gesprekken met de verschillende betrokken partijen blijkt dat de meesten niet echt bekend zijn met de Boek aan Huis service. Er zou meer bekendheid aan gegeven moeten worden, bijvoorbeeld via het Weijtendaal en het Averbergen.

Digitale bibliotheek

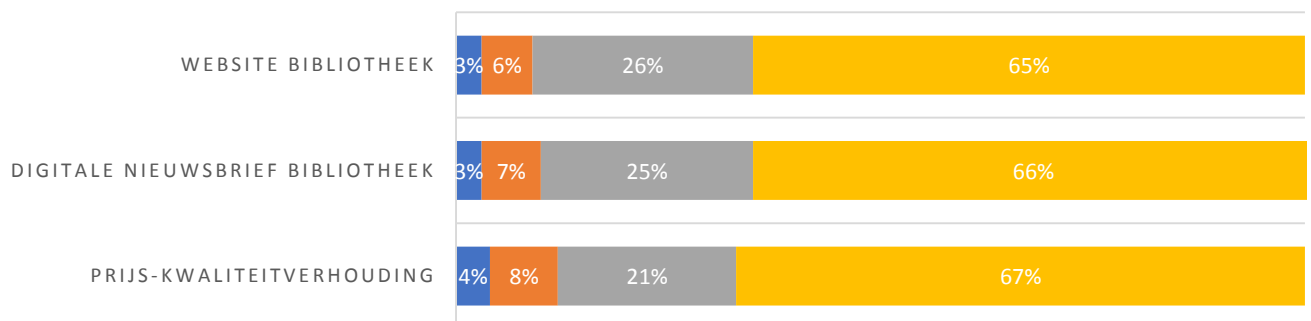
De betrokken partijen geven aan dat er, voor zover bekend, nog weinig gebruik gemaakt wordt van de digitale bibliotheek / het lezen van e-boeken. Dit sluit aan bij het percentage uitleningen in Olst-Wijhe (ongeveer 2% van het totaal). De vrijwilligers van het servicepunt in Wijhe geven daarnaast aan dat er relatief weinig vragen over komen. Als er vragen zijn, dan gaat het vaak over problemen met een bepaald merk e-reader.

Marketing

91% van de gebruikers van de bibliotheek in Olst-Wijhe geeft een zeven of hoger voor de website van de bibliotheek en voor de digitale nieuwsbrief van de bibliotheek. Men geeft gemiddeld een acht als het gaat om prijs-kwaliteitverhouding (waar voor uw geld).

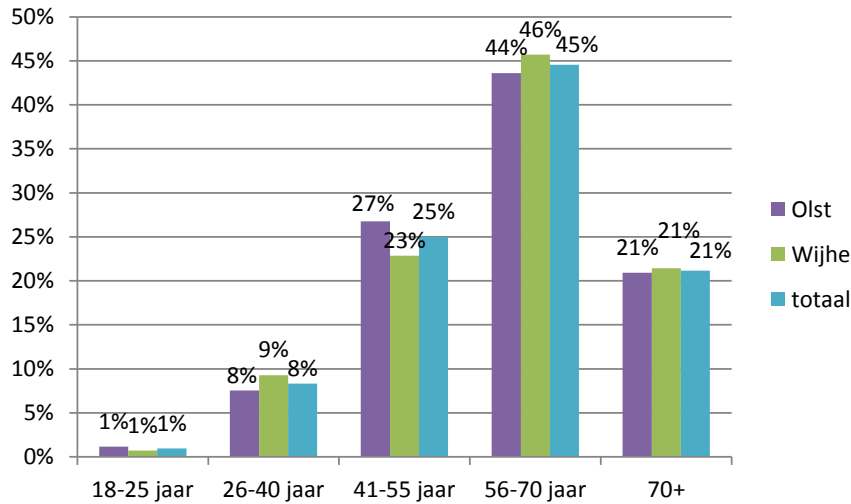
RAPPORTCIJFER

■ 5 of lager ■ 6 ■ 7 ■ 8 of hoger

Ledenaanstal /uitleningen

De enquête onder de gebruikers is voornamelijk ingevuld door vrouwen (82%). Onderstaande grafiek toont de verdeling naar leeftijd van de respondenten:

Op de vraag hoe vaak men gemiddeld in de bibliotheek komt, dan zien we dat 30% elke week in de bibliotheek komt, 53% minimaal één keer per maand, 11% minimaal één keer per kwartaal, 4% minimaal één keer per jaar en 2% vrijwel nooit in de bibliotheek komt.

4. Programmalijn 2: de bibliotheek als werkplaats op het gebied van taal, lezen en mediawijsheid

Het gaat om zelfredzaamheid en mensen die 'moeten'. 'Moeten' omdat ze lees- en informatieve vaardigheden missen om te participeren in de maatschappij. Maar ook 'moeten' omdat ze nog op school zitten om te leren. Het gaat niet per se om een fysieke werkplaats, maar vooral om de gelegenheid die geboden wordt. Die kan zowel fysiek als digitaal geboden worden en zowel in de bibliotheek, als thuis of op school. De programma's bestaan uit bouwstenen die gericht zijn op het bevorderen van leesvaardigheid en/of mediawijsheid. Hoe deze bouwstenen ingevuld en ingekleurd worden is maatwerk en wordt in afstemming met de partners bepaald.

4.a. Wat hadden we afgesproken?

In de budgetovereenkomst die is afgesloten tussen de gemeente Olst-Wijhe en Stichting Openbare Bibliotheek Salland is over de 'werkplaats' het volgende vastgelegd/afgesproken:

De Voorleesexpres (gezinnen)

De voorleesexpres introduceert het voorleesritueel bij gezinnen met een taalachterstand. Een vaste voorlezer (getrainde vrijwilliger) komt een halfjaar lang wekelijks bij een gezin thuis. Zo wordt het leesplezier vergroot, de taalontwikkeling gestimuleerd en worden mensen met elkaar in contact gebracht.

Boekstart/Boekenpret (0-4 jaar)

Boekstart/Boekenpret stimuleert het voorlezen aan baby's en peuters thuis en in de kinderopvang/peuterspeelzalen.

'Bibliotheek op School' op basisscholen (4-12 jaar)

De Bibliotheek op School is een landelijke aanpak voor het primair onderwijs, waarin bibliotheek en scholen structureel samenwerken aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen. De ambitie is om in samenwerking met alle basisscholen in Olst-Wijhe de aanpak 'de Bibliotheek op School' te implementeren om zo 100% van de schooljeugd te bereiken. Een onderdeel van de aanpak is de inrichting van een schoolbibliotheek. Het gaat daarbij om maatwerk. De invulling is o.a. afhankelijk van de beschikbare ruimte, de onderwijsdoelstellingen, de collectie in schoolbezit, het aantal leerlingen, de uitkomst van de monitor, de locatie etc. De bibliotheek wordt beheerd door vrijwilligers en/of leerlingen uit groep 7/8. Voor de collectie wordt uitgegaan van (minimaal) gemiddeld drie boeken per leerling.

'Biebsearch' voor het voortgezet onderwijs (12-18 jaar)

Het streven is om samen met de Capellenborg invulling te geven aan het programma Biebsearch. Biebsearch biedt de mogelijkheid de elektronische leeromgeving van de school te integreren met de digitale bibliotheek. Leerlingen kunnen via deze omgeving behalve naar informatie zoeken ook materialen bestellen bij de bibliotheek. Deze worden vervolgens op school afgeleverd. Het programma werkt vanuit het principe dat de gebruiker betaalt.

Digitale vaardigheden volwassenen

Klik en Tik is een internetoefenprogramma voor digibeten dat in de bibliotheek (met ondersteuning van vrijwilligers) kan worden beoefend.

Taalpunt (laaggeletterden)

In de bibliotheek in Olst is een Taalpunt gevestigd. Inwoners van Olst-Wijhe kunnen hier terecht voor informatie en advies over inburgerings- en taaltrajecten. Het Taalpunt biedt ondersteuning, materialen en mogelijkheden om Nederlands te oefenen en brengt in samenwerking met diverse partijen taalcoaches (vrijwilligers) en mensen met een taalachterstand samen.

4.b. Wat is er gerealiseerd?

De VoorleesExpress

In 2015 kwam er provinciale subsidie ter beschikking voor het project de VoorleesExpress. Vrijwilligers lezen 20 weken lang (een uur per week) voor bij taalarme gezinnen om zo het voorleesritueel te introduceren en over te dragen. Provinciale projectleiders hebben in de verschillende gemeenten het project opgezet: werven vrijwilligers, scholen vrijwilligers, contacten met toeladers. Vanaf 2016 is de coördinatie lokaal geborgd en opgepakt. In 2016 is er in Olst-Wijhe bij 8 gezinnen (15 kinderen) voorgelezen en in 2017 bij 15 gezinnen (26 kinderen). Momenteel worden er extra vrijwilligers geworven om aan de toenemende vraag tegemoet te komen.

BoekStart (0-4 jaar)

BoekStart voor baby's is een programma dat het lezen met heel jonge kinderen wil bevorderen én ouders met jonge kinderen wil laten genieten van boeken. Ouders met baby's van ca. vier maanden krijgen via het consultatiebureau een uitnodiging om een BoekStartkoffertje op te halen in de plaatselijke bibliotheek en gratis abonnement voor hun baby af te sluiten. In de bibliotheek is er een aantrekkelijke BoekStarthoek ingericht met een uitgebreide collectie babyboekjes. Eén keer per week kunnen ouders deelnemen aan een voorleesuur in de bibliotheek in Olst. Het programma heeft geleid tot een grote toename van het aantal leden van 0-4 jaar.

De Bibliotheek op School VVE (Boekstart in de kinderopvang)

Bibliotheek Salland werkt samen met de kinderopvangorganisaties in Olst-Wijhe. De samenwerking is gericht op scholing van pedagogisch medewerkers, een boekencollectie en een aantrekkelijke leesplek in de kinderopvang locatie. Op de Bieënkorf en de Peuterpost (KOV KOOS) levert de Bibliotheek een twee jaarlijkse wisselcollectie, die via een bibliotheekstelsel aan de kinderen/ouders wordt uitgeleend. De locaties hebben een voorleescoördinator (kartrekkersrol) die het team motiveert tot leesbevorderingsactiviteiten op de groepen. Momenteel wordt onderzocht hoe de samenwerking met de Strabantjes (KOV KOOS) vorm kan krijgen. Een eventuele samenwerking met Bössels (KOV KOOS) volgt daarna.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Bibliotheek Salland neemt deel aan de beleidsgroep VVE Salland. De beleidsgroep VVE is adviserend richting de Lokaal Educatieve Agenda waarvan de bibliotheek ook deel uitmaakt. Vanuit de beleidsgroep VVE Salland participeert Bibliotheek Salland tevens aan de werkgroep Ouderparticipatie en levert daar een belangrijke bijdrage aan. Afhankelijk van het thema dat op de agenda staat, wordt de bibliotheek ook regelmatig door andere werkgroepen uitgenodigd (bijvoorbeeld de werkgroepen scholing en zelfevaluatie). De Bibliotheek Salland is aanwezig bij de peuterinloopbijeenkomsten in Olst en Wijhe. En op verzoek sluit de bibliotheek aan bij de clusteroverleggen.

De Bibliotheek op school PO (4-12 jaar)

Acht scholen nemen deel aan de 'Bibliotheek op school'. Hiermee wordt tweederde van de scholen bereikt en 78 % van de kinderen. De A. Bosschool neemt niet deel om zij een eigen schoolbibliotheek heeft ontwikkeld. De scholen binnen het onderwijsteam Klaver (Jenaplanschool De Klimboom, Obs Dijkzicht, Obs De Holsthoek, Obs Tellegen) zien het belang van leesbevordering wel, maar hebben nu andere prioriteiten dan het programma de 'Bibliotheek op school'. Net als in Wesepe heeft de school in Welsum ook haar eigen schoolbibliotheek ontwikkeld.

Biebsearch VO (12-18 jaar)

Op landelijk niveau is besloten om Biebsearch om te buigen naar de 'Bibliotheek op School VO'. Deze ombuiging heeft de nodige tijd gevergd. Inmiddels is er een concept ontwikkeld dat uitgaat van dezelfde bouwstenen als bij het primair onderwijs, maar dat uiteraard is toegespitst op het voortgezet onderwijs en modulair wordt aangeboden. Net als bij het primair onderwijs is de invulling van de bouwstenen overigens maatwerk. Met de Capellenborg is afgesproken in het najaar van 2018 verder te praten over de invulling van een structurele samenwerking. De intentie is uitgesproken om in maart 2019 te starten met de implementatie.

Taalpunt

Eind 2015 is het Taalpunt onder grote belangstelling geopend. Alhoewel er volgens de richtlijnen van Stichting Lezen en Schrijven minimaal acht coördinatie uren beschikbaar moeten zijn om een Taalpunt te realiseren is toch gestart met vier uur. Al gauw waren er 37 deelnemers en 25 taalvrijwilligers. Te veel om te behappen in vier uur per week, waarop de toenmalige taalpuntdocent afscheid nam. Dankzij een bijdrage van de binnen de arbeidsmarktregio Stedendriehoek samenwerkende bibliotheken kon het aantal uren worden opgeplust naar zes. Desalniettemin bleek het moeilijk om voor dat aantal uren een goede taalpuntdocent te vinden en heeft het Taalpunt een aantal maanden zonder docent gezeten. Het Taalpunt Raalte heeft toen de nodige ondersteuning geboden. Sinds eind 2016 is er weer sprake van een stabiele personele invulling en is de taalpuntdocent in dienst van de bibliotheek gekomen (voorheen ZZP-constructie via gemeente).

Inmiddels is er niet alleen in Olst, maar ook in Wijhe een wekelijks spreekuur. Er is in beide dorpen een Taalcafé. Eind 2017 waren er 36 deelnemers en 27 getrainde vrijwilligers. In 2017 is ook een ambitiedocument opgesteld waarmee de gemeente heeft ingestemd met extra middelen voor het Taalpunt (extra bedrag van € 16.900,-). De Taalpuntdocent heeft met ingang van 2018 nu acht uur per week. Daarnaast zijn er twee uur per week beschikbaar voor de coördinatie van het Taalpunt en het vergroten van het bereik onder de NT1 doelgroep (o.a. door het uitbreiden van het aantal samenwerkingspartners/toeleiders en de inzet van de pilot Taalmeter van Stichting Lezen & Schrijven) en twee uur voor digitale vaardigheden.

In 2018 en 2019 komt er ook extra budget beschikbaar via een innovatiesubsidie van de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en via innovatiesubsidie van de provincie (Taal Werkt!) en is er gestart met het (tijdelijke) project Taalcarrousel (voortraject op formeel onderwijs).

Digitale vaardigheden volwassenen

Het maandelijks tabletcfé dateert al van voor de huidige beleidsperiode, maar draait nog steeds en trekt gemiddeld 10-15 mensen. Met ingang van 2018 ontvangt de bibliotheek ook extra middelen (twee uur per week) om een aanbod rond digitale vaardigheden op te zetten. Eind 2017 is gestart met het werven van vrijwilligers en met ingang van 2018 biedt de bibliotheek de cursus Klik en Tik (computer en internet vaardigheden) aan in Olst.

Nieuw (naast de prestaties uit budgetovereenkomst)

- De Bibliotheek op School VVE, zie hierboven onder Boekstart 0-4 jaar.
- Boekstartcoach: In 2018 heeft de Bibliotheek (landelijke) subsidie ontvangen voor de implementatie van de Boekstartcoach; een intensivering van het programma BoekStart met als doel de taal- en leesontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de betrokkenheid van de ouders daarbij te vergroten. De Boekstartcoach is een vast gezicht op allerlei momenten/plekken binnen de gemeente, denk aan een kinderopvanglocatie, tijdens het voorleesuur, bij de peuterinloop bijeenkomsten, etc. Mogelijk dat in de toekomst JGZ/GGD IJsselland fysieke ruimte op het consultatiebureau beschikbaar wil stellen voor de BoekStartcoach.
- Geheugenkabinet: De bibliotheek is met verschillende partners (Evenmens, Ut Huus, de gemeente) in gesprek over de realisatie van een Geheugenkabinet. Het Geheugenkabinet is een programma dat laagdrempelige thema's als het begrijpen en fit houden van het geheugen verbindt met serieuze onderwerpen als dementie en mantelzorg.
- Samenwerking belastingdienst: in 2017 heeft de bibliotheek (landelijke) subsidie ontvangen om mensen te faciliteren bij hun belastingaangifte. Iedereen kan gebruikmaken van een beveiligde computer met internetaansluiting en in samenwerking met Financiën de Baas is er een belastingspreekuur georganiseerd.

4.c. Hoe hebben de betrokken partijen/inwoners dit ervaren?

Boekstart 0-4 / kinderopvang

De kinderopvangorganisaties benadrukken dat het belangrijk is dat boeken naar kinderen toekomen. Ze zijn dan ook erg blij met de samenwerking met de bibliotheek en de collecties prentenboeken op de vestigingen. Prentenboeken zijn een uitstekend middel om met kinderen in gesprek te gaan. Het is fijn dat de collectie met regelmaat ververs wordt. Er mag ook geleend worden voor thuisgebruik, maar helaas wordt dat weinig gedaan. Met behulp van een boekstartcoach en leescoördinatoren hopen de kinderopvangorganisaties dit in positieve zin te veranderen.

De Bibliotheek op school primair onderwijs (4-12 jaar)

De scholen die deelnemen aan de 'Bibliotheek op school' zien het grote belang van leesbevordering bij kinderen, en de meerwaarde van de 'Bibliotheek op school' (maatwerk collectie dichtbij/laagdrempelig toegankelijk en gecombineerde expertise leerkracht/bibliotheek-medewerker). De samenwerking werpt haar vruchten af: er is een stijgende trend in het aantal uitleningen, en met name jongens ervaren de afgelopen jaren meer leesplezier. Het is de uitdaging voor directeur, leescoördinator (van school) en leesconsulent (van bibliotheek) om leerkrachten ook te laten zien/ervaren dat leesbevordering deel uitmaakt van het bereiken van de leerdoelen (integratie in de lessen).

Directeuren hebben daarnaast een duidelijk besef dat preventie en curatie niet los van elkaar kunnen worden gezien, en dat zij een belangrijke toeleidingspartner zijn voor de Bibliotheek/Taalpunt.

De bibliotheek biedt leerkrachten ondersteuning bij het in gesprek gaan met ouders. De Monitor laat zien dat er bij ouders winst te behalen valt bij het praten over boeken en samen met hun kind een bibliotheek te bezoeken.

De bestuurders van De Mare en mijnplein geven aan het fenomeen de Bibliotheek op school belangrijk te vinden. De directeur/bestuurder van De Mare heeft echter begrip voor het feit dat sommige kleine scholen van zijn organisatie niet mee doen en andere prioriteiten stellen. Een nadeel van het programma is dat het niveau van het lezen niet gemonitord kan worden. Leren lezen is een taak van het basisonderwijs, de bibliotheek is er om het leesplezier te ontwikkelen.

Ook andere partijen zoals Ut Huus en Plaatselijk Belang Olst zien meerwaarde in het programma de Bibliotheek op school, al is de uitvoering wel afhankelijk van personen. Het is jammer dat er door de Bibliotheek op School minder groepen schoolkinderen in de fysieke openbare bibliotheken te zien zijn.

Biebsearch Voortgezet Onderwijs (12-18 jaar)

De directeur van de Capellenborg geeft aan lezen erg belangrijk te vinden. Alhoewel er op dit moment geen collectie leesboeken op school aanwezig is, worden leerlingen wel gestimuleerd om te lezen. Bijvoorbeeld aan de hand van artikelen op social media bespreken waarbij leerlingen getriggerd worden om in een boek verder te lezen over dit onderwerp. Het maakt niet uit wat ze lezen, als ze maar lezen. Aandachtspunt is wel hoe je ze gemotiveerd houdt. Wellicht kan hier handen en voeten aan gegeven worden via het programma de 'Bibliotheek op school Voortgezet Onderwijs'.

Taalpunt / digitale vaardigheden volwassenen

De samenwerking tussen bieb en (voor) schoolse voorzieningen is belangrijk, bijvoorbeeld op het gebied van de doorgaande lijn. Als er op school geconstateerd wordt dat er een taalachterstand is, kan dat in sommige gevallen betekenen dat er thuis ook wat aan de hand is en kan bijvoorbeeld het Taalpunt een rol van betekenis spelen. Dit is een aandachtspunt wat verder uitgebouwd en verbeterd kan worden.

Vanuit Plaatselijk Belang Olst wordt opgemerkt dat het belangrijk is dat het Taalpunt meer de samenwerking zoekt met partijen als Vluchtelingenwerk en Ut Huus (bijv. ontmoetingsactiviteiten voor vrouwen). Ook vanuit Ut Huus wordt aangegeven dat het Taalpunt en het versterken van de digitale vaardigheden aanknopingspunten biedt voor verdere samenwerking met de bibliotheek.

5. Programmalijn 3: de bibliotheek als ontmoetingsplaats (ontplooiing, sociale cohesie, verbinding)

Het gaat om mensen die zich willen ontplooiën en om het delen van informatie, kennis en ervaring. Het gaat ook om het verbinden van gelijkgestemden en het verbinden van verschillende doelgroepen. Ook in dit geval kan het om een fysieke, of een virtuele ontmoetingsplaats gaan. De bibliotheek is de gastheer die co-creatie helpt te faciliteren en werkt daartoe samen met maatschappelijke partijen en interessegroepen en stelt haar faciliteiten (ruimte, marketing, computers etc.) ter beschikking. De inzet van vrijwilligers is essentieel, niet alleen voor het uitvoeren, maar vooral ook voor het initiëren en ontwikkelen van activiteiten.

5.a. Wat hadden we afgesproken?

In de budgetovereenkomst die is afgesloten tussen de gemeente Olst-Wijhe en Stichting Openbare Bibliotheek Salland is over de 'ontmoetingsplaats' het volgende vastgelegd/afgesproken:

Het aanbod zal organisch groeien en bestaat uit:

- Werk- en leerplekken;
- Activiteitenprogramma voor volwassenen gericht op lezen en cultuur;
- In samenwerking met maatschappelijke partners organiseren van ontmoeting en zo kennis- en ervaringdeling en verbinding faciliteren (bijv. babycafé, peuterinloop en taalprojecten tussen scholieren en ouderen);
- In samenwerking met culturele en maatschappelijke partijen, maar vooral in samenwerking met interessegroepen activiteiten initiëren die bijdragen aan ontplooiing, meningsvorming en verbinding.

5.b. Wat is er gerealiseerd?

De bibliotheek heeft binnen deze programmalijn een faciliterende rol en stelt haar faciliteiten (ruimte, marketing, computers, etc.) ter beschikking. De samenwerking met partners en de inzet van vrijwilligers is essentieel, niet alleen voor het uitvoeren, maar vooral ook voor het initiëren en ontwikkelen van activiteiten, omdat de bibliotheek daar geen capaciteit voor heeft.

De bibliotheekfaciliteiten in het Holstohuis worden met regelmaat door partners (vooral Ut Huus) gebruikt. Vanuit de bibliotheek vinden er (bijna) alleen activiteiten plaats die gerelateerd zijn aan de dienstverlening onder "de werkplaats". De bibliotheekvrijwilligers zijn ook gekoppeld aan de uitleen dan wel aan "de werkplaats". Vrijwilligers die een ander type activiteiten willen organiseren, wenden zich eerder tot Ut Huus dan tot de bibliotheek. Gezien de rolverdeling en historie in Olst-Wijhe is dat ook logisch.

Activiteiten Olst

- Faciliteren activiteiten partners (vooral Ut Huus)
- Wekelijks spreekuur Taalpunt (vanaf 2015)
- Maandelijks Tabletcafé (al van voor 2015)
- Wekelijks voorleesuur (vanaf 2015)
- 3 x per jaar peuter inloop (diverse locaties) (vanaf 2015)
- Jaarlijks culturele activiteit met 't Nut (al van voor 2015)
- Diverse jeugdactiviteiten (Nationale Voorleesdagen, Voorleeswedstrijd, Kinderboekenweek) (al van voor 2015)
- Taalcafé (vanaf 2016)
- Voorleeslunch senioren (in 2016)
- Activiteit in kader van week van de alfabetisering (vanaf 2016)
- Wekelijks krant en koffie (vanaf 2017)
- Verkiezingsbijeenkomst (in 2018)
- Klik en Tik cursus (vanaf 2018)
- Digisterker (vanaf 2018)
- Belastingspreekuur samen met Financiën de Baas (vanaf 2018)

In Wijhe wordt de bibliotheek amper tot niet gebruikt door partners. Er zijn genoeg andere ruimtes in het dorp die (misschien wel meer) geschikt zijn voor activiteiten. De vrijwilligers die zich inzetten voor de bibliotheek Wijhe voelen zich verantwoordelijk voor de uitleen. Er is geen groep vrijwilligers opgestaan die met een zekere regelmaat activiteiten in de bibliotheek willen organiseren. Incidenteel vindt er wel een activiteit plaats. Vanuit de bibliotheek vindt er in Wijhe een aantal activiteiten gelieerd aan “de werkplaats” plaats.

Activiteiten Wijhe

- Faciliteren activiteiten vrijwilligers (incidenteel bijvoorbeeld poëzieavond)
- 3 x per jaar peuter inloop (diverse locaties) (al van voor 2015)
- Diverse jeugdactiviteiten (diverse locaties) (al van voor 2015)
- Activiteit in kader van week van de alfabetisering (vanaf 2016)
- Taalcafé Wijhe (locatie Ygdrasil) (vanaf 2016)
- Maandelijks Openbaar Vervoer spreekuur (vanaf 2017)
- Wekelijks spreekuur Taalpunt (vanaf 2017)
- Studiekring 50+ (vanaf 2018)

5.c. Hoe hebben de betrokken partijen/inwoners dit ervaren?

De respondenten van de enquête zijn redelijk tot heel tevreden over de activiteiten die georganiseerd worden in de bibliotheek: 95% voor Olst en 78% voor Wijhe.

Hoewel er van alles georganiseerd wordt en de ‘gebruikers’ over het algemeen tevreden zijn, valt er op het gebied van samenwerking rondom activiteiten nog wel een verbetering te maken. Ut Huus geeft aan dat het nieuwe Holstohusconcept kansen biedt voor nieuwe en/of uitbreiding van bestaande activiteiten.

De samenwerking tussen Ut Huus en de bibliotheek kan daarbij op onderdelen versterkt worden, bijvoorbeeld op het gebied van het Taalpunt en digitale vaardigheden. Het is belangrijk om goed te kijken waar Ut Huus en de bibliotheek van elkaars expertise gebruik kunnen maken en men daarbij toch de eigen identiteit kan behouden.

Plaatselijk Belang Olst benadrukt dat het belangrijk is om te kijken naar de verbinding met ‘t Holstohus. Het moet één geheel zijn. Zij vinden het belangrijk dat er activiteiten georganiseerd worden, maar dat hoeft niet altijd door de bibliotheek uitgevoerd te worden. Het is wel belangrijk dat er afstemming is en het is fijn als de bibliotheek haar faciliteiten beschikbaar stelt. Plaatselijk Belang Olst vindt het belangrijk en goed dat er activiteiten voor kinderen/jeugd worden georganiseerd, zoals bijvoorbeeld het voorleestuurtje.

Het aantal georganiseerde culturele activiteiten in Wijhe is, zoals in de vorige paragraaf beschreven, minimaal. Plaatselijk Belang Wijhe wil nader bekijken op welke manier het toch mogelijk wordt om vanuit de gemeenschap meer culturele activiteiten te organiseren, met gebruikmaking van de faciliteiten van de bibliotheek in Wijhe. De locatie in Wijhe is wellicht minder geschikt voor het organiseren van activiteiten dan bijvoorbeeld in Olst, maar als de bibliotheek dicht is, kan deze prima gebruikt worden door anderen. De uitleenvrijwilligers merken daarbij wel op dat er dan andere vrijwilligers gezocht moeten worden voor koffie zetten en het openen van het gebouw. De vrijwilligers missen in Wijhe het voorleestuurtje voor kinderen. Verder benadrukken zij dat ontmoeting in de bibliotheek in Wijhe erg belangrijk is, vooral voor de ouders.

Het voordeel van ‘t Holstohus is het geheel van ontmoeting en reuring. De ‘botskans’ is groter omdat partijen dicht bij elkaar zitten. En door het multifunctionele karakter van het gebouw kan de bibliotheek veel uren open zijn. Vanuit Ut Huus wordt aangegeven dat het mooi zou zijn als dit ook in Wijhe gerealiseerd kan worden. De ontwikkeling van scholen richting het SPOC bieden een uitgelezen kans om de samenwerking op dit gebied te versterken. Ook vanuit het onderwijsveld wordt aangegeven dat de toekomstplannen rondom het onderwijs (terug van 11 naar 6 basisscholen en betrokkenheid van partijen van 0-16 jaar) en de ontwikkelingen rondom het SPOC wellicht kansen bieden op bibliotheekvlak en samenwerking. Het is in elk geval belangrijk dat de bibliotheek dicht(er)bij opvang/school komt / blijft.

6. Welke financiële middelen heeft het gevraagd?

Algemeen

Stichting Openbare Bibliotheek Salland ontvangt van de gemeente Olst-Wijhe jaarlijks een budgetsubsidie. Zoals eerder aangegeven is in een Budgetovereenkomst vastgelegd welke activiteiten en prestaties de stichting daarvoor dient uit te voeren. Jaarlijks ontvangt de gemeente voorafgaand aan een subsidiejaar een werkplan en een begroting en na afloop een inhoudelijk jaarverslag en een jaarrekening.

De hoogte van het budgetsubsidie bedraagt € 381.600,- (peiljaar 2018). De totale begroting van de stichting bedraagt ongeveer € 490.000,-.

Het jaar 2015, het jaar waarin er veel werk is verricht en er allerlei maatregelen zijn genomen, is met een klein tekort afgesloten. De jaren 2016 en 2017 zijn afgesloten met een positief saldo. De belangrijkste redenen daarvoor zijn extra of niet begrote (landelijke of regionale) subsidies/bijdragen voor bijvoorbeeld het Taalpunt en Passend lezen, maar ook dat bijvoorbeeld nog niet alle scholen meedoen met de 'Bibliotheek op school', terwijl daar begrotingstechnisch wel rekening mee was gehouden. Er is, zoals verwacht, sprake van dalende inkomsten vanuit de uitleen, maar daar staan extra inkomsten (landelijke of regionale subsidies) en lagere uitgaven (lagere organisatiekosten door bijv. fusie met Raalte) tegenover. Voor 2018 en 2019 verwacht de stichting een tekort, waarvoor het positieve resultaat van eerdere jaren als dekking wordt ingezet.

Servicepunt Wijhe

Het realiseren van een servicepunt in Wijhe was alleen mogelijk als Stichting Openbare Bibliotheek Salland een extra subsidiebedrag van € 22.000,- per jaar zou ontvangen. De gemeenteraad heeft in 2014 besloten deze bijdrage tot en met 2020 toe te kennen. Daarbij is in het raadsvoorstel geopperd om dit subsidiebedrag af te bouwen, omdat in de berekening van het exploitatietekort van het servicepunt nog geen rekening was gehouden met verdere inkomstenverhogende maatregelen (zoals het verwerven van extra inkomsten door de oprichting van een Stichting Vrienden van de Bieb) of andere verdienmodellen, die door de stichting kunnen worden opgepakt.

De bibliotheek heeft extra landelijke en provinciale subsidies binnengehaald voor specifieke projecten (zoals Boekstartcoach, aangepast lezen, Belastingdienst, stimuleringsregeling de 'Bibliotheek op School VVE'). Een Stichting Vrienden van de Bieb is (nog) niet van de grond gekomen, ondanks dat er in het verleden bijna 3.000 handtekeningen zijn ingezameld voor het in stand houden van de bibliotheek in Wijhe. Wel zijn er mensen die hun handtekening in 'daad' hebben omgezet, door vrijwilliger te worden bij het servicepunt.

7. Welke ontwikkelingen zijn er?

7.a. Bibliotheekontwikkelingen

We leven in een veranderende wereld:

- Ingegeven door bezuinigingen, maar ook door een veranderende kijk op de wereld trekt de overheid zich steeds meer terug. We transformeren van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving. Van mensen wordt verwacht dat zij zelfredzaam zijn, dat zij zich vrijwillig inzetten voor anderen en hun eigen leefomgeving mede vormgeven. Daarnaast heerst de overtuiging dat iedereen mee moet (kunnen) doen.
- We leven daarnaast in een kennissamenleving. Kennis is overal beschikbaar en dynamisch. Economisch gezien zijn we steeds meer afhankelijk van dienstverlening en innovatie. Kennisontwikkeling, -constructie, -creatie zijn daarbij van groot belang. Ook als individu moeten we ons blijven ontwikkelen om mee te draaien en hieraan bij te dragen.
- Dankzij het internet en andere technologische ontwikkelingen zijn grote hoeveelheden informatie voor iedereen toegankelijk geworden en zijn we van consument ook producent geworden. Dit alles heeft gevolgen voor de manier waarop we leren, werken, ondernemen, ontspannen en met elkaar en de wereld om ons heen in contact staan. En behalve kansen brengen deze ontwikkelingen ook bedreigingen met zich mee als cybercriminaliteit, nepnieuws en e-verslaving waarmee we moeten leren omgaan.

De veranderingen in de wereld zijn van invloed op de landelijke visie op het openbaar bibliotheekwerk. Lezen is nog steeds de basis en de bibliotheek biedt nog steeds toegang tot informatie, maar het draait vooral om de connectie en niet om de collectie. Het is de taak van de openbare bibliotheek een stimulerende leeromgeving te bieden en een dynamische ontmoetingsplek. Dit heeft geresulteerd in een landelijke innovatieagenda 2016-2018, die vier prioriteiten onderscheidt waarop innovatie/het bibliotheekwerk zich zou moeten richten.

1. Jeugd en Onderwijs

Als je als maatschappij wilt dat iedereen mee doet en een bijdrage levert, moet je iedereen gelijke ontwikkelkansen bieden. 25 % van de kinderen start de basisschool echter met een taalachterstand van twee jaar en verlaat de school met ongeveer eenzelfde achterstand met een verhoogd risico op laaggeletterdheid (op termijn). Bibliotheekinnovatie moet zich dus (blijven) richten op het bereiken van het jonge kind en zijn verzorgers en op het ondersteunen van het onderwijs op het gebied van lezen, digitale vaardigheden en informatievaardigheden.

2. Participatie en Zelfredzaamheid

Hier gaat het om het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van burgers. Meer dan twee miljoen van de volwassen Nederlanders is laaggeletterd en een nog groter aantal is niet digitaal vaardig. Maar behalve om taal- en digitale vaardigheden, gaat het ook om rekenen, gezondheidsvaardigheden, vaardigheden om werk te zoeken, te vinden en te behouden en 21 eeuwse vaardigheden zoals kritisch denken, netwerken en samenwerken. Bibliotheken dragen bij door in samenwerking met partners aanbod te ontwikkelen, maar ook door warm door te verwijzen naar het aanbod van anderen.

Bibliotheken fungeren ook als informatieknoppunt op verschillende terreinen binnen het sociaal domein door:

- o Het faciliteren van spreekuren/informatiebalies van/voor partners;
- o Het fungeren als informatiebalie op een bepaald terrein (in ieder geval op het gebied van basisvaardigheden);
- o Het beheren van een digitale sociale kaart.

Daarnaast is de bibliotheek ook een laagdrempelige ontmoetingsplek die mensen kan verbinden en waar in samenwerking met partners ontmoeting/verbinding georganiseerd kan worden.

3. Persoonlijke ontwikkeling

De bibliotheek draagt bij aan de ontplooiing van het individu, of die nu jong of oud is, hoogopgeleid of laagopgeleid. De bibliotheek ondersteunt een leven lang leren. Denk aan de toegang tot studiematerialen, aan werkplekken, maar ook aan studiekringen, het bieden van een platform op verschillende terreinen, aan fablabs en makersplaatsen waar mensen met nieuwe technologieën in aanraking kunnen komen.

4. Verandering en verbreding klassieke bibliotheek

Denk hierbij aan het efficiënter inrichten van de uitleenfunctie zodat er middelen kunnen worden vrijgespeeld voor nieuwe dienstverlening. Aan nieuwe vormen van uitleenvoorzieningen (schoolbibliotheken, burgerbibliotheken), aan het anders organiseren (reserveringsregio, inzet vrijwilligers) aan het uitbouwen van de ontmoetingsfunctie en aan het faciliteren van de andere programmalijnen/functies.

7.b. Onderwijshuisvesting

Het voortbestaan van de scholen in Olst-Wijhe wordt steeds problematischer. Op 25 september 2017 heeft de gemeenteraad besloten om onderzoek te doen naar een aantal denkrichtingen voor wat betreft het clusteren van de onderwijshuisvesting van het primair onderwijs. Onder de naam 'Scholen voor morgen' werken Stichting de Mare, stichting mijnplein en de gemeente Olst-Wijhe aan toekomstbestendig onderwijs.

Een aparte werkgroep 'Samenwerking en verbinding' heeft op verzoek van de stuurgroep van het project Scholen voor Morgen, een advies geschreven over de mogelijkheden van samenwerking in Olst en Wijhe tussen basisonderwijs, kinderopvang en voortgezet onderwijs en andere partners. Het advies heeft op onderdelen raakvlakken met het bibliotheekbeleid in de gemeente Olst-Wijhe en ziet er samengevat als volgt uit:

Uitgangssituatie

Directe aanleiding voor de intensieve samenwerking is de krimp waarmee Olst-Wijhe te maken heeft. Om kinderen optimale ontwikkelmogelijkheden te bieden, is schaalvergroting noodzakelijk.

Het kind meer centraal

De verwachting is dat een nieuwe, gezamenlijke huisvesting een katalysator zal zijn in de samenwerking tussen basisschool, kinderopvang, voortgezet onderwijs en andere lokale partners. In deze samenwerking staat het kind meer centraal. De intensieve samenwerking is goed voor het kind, voor de ouders en voor de professionals.

De kern van deze samenwerking is:

- weghalen van drempels tussen de verschillende sectoren
- vormgeven van een doorgaande ontwikkelingslijn van 0 -14 jaar
- afstemming creëren tussen binnenschools en buitenschools leren (lees: formeel en informeel leren)
- organiseren van ondersteuning nabij het kind.

Kansen en mogelijkheden

- De overgangen tussen kinderopvang/peuterwerk, basisonderwijs en voortgezet onderwijs zijn een risico, zeker voor kinderen uit achterstandssituaties. Door intensieve samenwerking versoepelen de overgangen en verminderen achterstanden.
- Kinderopvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs werken op alle relevante domeinen een doorgaande ontwikkel- en leerlijn (0-14 jaar) uit. Er wordt gewerkt vanuit een gedeelde pedagogische en educatieve visie. Door programma's, methodes en curricula op elkaar af te stemmen, wordt de effectieve leer- en ontwikkeltijd groter.
- Er ontstaan nieuwe en meer mogelijkheden voor samenwerking met de omliggende wereld (7 – 7 uur). Denk aan de buitenschoolse opvang, bibliotheek, sportverenigingen, kunstsector, educatieve instellingen, jeugdwerk en andere organisatie die betrokken zijn bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Door doelgericht en op een gelijkwaardige manier samen te werken kan er efficiënt met

mensen en middelen worden omgegaan. Er ontstaat een integraal aanbod gedurende de dag. De synergie tussen formeel en informeel leren (binnen- en buitenschools) draagt bij aan de brede ontwikkeling van talenten en vaardigheden, en een oriëntatie op de samenleving. Dit biedt meer mogelijkheden voor het opleiden tot gezonde en gelukkige burgers. Samenwerking tussen binnen- en buitenschools leren draagt bij aan het ontzorgen van ouders. Voor veel ketenpartners is het mogelijk om fysiek aan te sluiten bij een cluster van onderwijsvoorzieningen. Voor optimale samenwerking met sport is het wenselijk en noodzakelijk dat de scholen in de nabijheid van sportvoorzieningen worden gesitueerd.

- Voor externe professionals die zich op het kind en de ouders richten, is het aantrekkelijk om zich in de buurt te vestigen of om hun diensten kindnabij aan te bieden. De betere toegang tot integrale ondersteuning biedt betere ontwikkelingsmogelijkheden voor het kind en ontzorgt de ouders. Partners werken samen vanuit de visie: één gezin, één plan en één regisseur. Als preventieve, eerstelijns en tweedelijns ondersteuning onder handbereik is, kunnen méér kinderen goed bediend worden, ongeacht hun mogelijkheden of beperkingen. Dit sluit naadloos aan bij de ambities ten aanzien van passend onderwijs: zo veel mogelijk kinderen moeten in de gemeente naar school kunnen.
- Voor medewerkers ontstaan meer mogelijkheden voor samenwerken in interprofessionele team, leren, loopbaanontwikkeling en professionele ondersteuning.
- Als voorzieningen dicht bij elkaar liggen, wordt het makkelijker om ouders daar meer te bieden en te benaderen. Ouders kunnen daar ook elkaar ontmoeten. Er kan bijvoorbeeld vorm gegeven worden aan collectieve preventie, zoals voorlichting over een opvoedthema. Gedeelde huisvesting/intensieve samenwerking tussen verschillende partijen geeft een impuls aan het pedagogisch partnerschap met ouders.

Meer intensieve samenwerking

De voordelen van samenwerking worden vooral behaald naarmate de samenwerking intensiever is. In Olst-Wijhe bevindt de samenwerking tussen basisonderwijs, kinderopvang, VO en andere partners waaronder CJG en jeugdhulp, bevindt zich momenteel op het grensvlak van hand-in-hand samenwerking en face-to-face samenwerking.

De werkgroep adviseert om de overstap te maken naar een meer structurele hand-in-hand samenwerking. Daardoor krijgt de samenwerking op een meer structureel karakter op het inhoudelijk aanbod, op samenwerking tussen medewerkers, op kennis en expertisedeling, op samenwerking tussen het management en bestuur, en vooral op visie en doelen.

In de praktijk zijn er tal van knelpunten die de samenwerking tussen verschillende partners kunnen belemmeren. Denk aan wet- en regelgeving, financiën, tijdgebrek, personeelsverloop, gebrekkige communicatie, gebrek aan visie, en verhoudingen die als ongelijkwaardig worden ervaren. Het oplossen van dit soort knelpunten vraagt om visie, leiderschap, coördinatie, structurele communicatie, draagvlak, aandacht voor (financiële) randvoorwaarden, gezamenlijke ontwikkeling van activiteiten en producten. Daarom is het volgens de werkgroep van groot belang dat bij volgende fase gestart wordt vanuit gewenste samenwerking.

8. Wat gaan we doen op de korte (tot en met 2020) en lange (na 2020) termijn?

8.a. Wat willen de betrokken partners / vrijwilligers / gebruikers?

Olst

Over de vestiging in Olst is iedereen over het algemeen zeer tevreden, maar natuurlijk zijn er altijd verbeterwensen. De wensen van de gebruikers liggen vooral op het vlak van een uitgebreidere en actuelere collectie en uitbreiding van de bemande openingsuren. Ut Huus zou het mooi vinden als de bibliotheek door het gehele Holstohus te vinden is en integraliteit uitstraalt. Ook Plaatselijk Belang Olst vindt het belangrijk dat de bibliotheek één geheel is met de rest van 't Holstohus.

Ut Huus wil graag meer gebruik maken van de expertise van de bibliotheek bij de organisatie van activiteiten. Plaatselijk Belang Olst vindt het belangrijk dat de bibliotheek een faciliterende rol behoudt. Zij zou graag meer samenwerking zien tussen het Taalpunt en andere partijen/activiteiten, zoals bijvoorbeeld de ontmoetingsactiviteiten voor vrouwen.

Wijhe

Ook over de vestiging in Wijhe is men over het algemeen tevreden. De verbeterwensen van de gebruikers liggen ook hier op een breder en actueler aanbod. De vrijwilligers geven aan dat er wellicht wat meer bekendheid gegeven kan worden aan datgene waar zij bij kunnen helpen (zoals bijv. reserveren) en aan de Boek aan Huis service. Ook zouden zij graag het voorleesuurkje terug zien in de vestiging in Wijhe. Plaatselijk Belang Wijhe zou graag wat meer culturele activiteiten georganiseerd zien en wil zich inspannen om te kijken of dat vanuit de samenleving opgepakt kan worden.

Zowel Plaatselijk Belang Wijhe, als de gebruikers en de vrijwilligers geven aan het belangrijk te vinden dat de bibliotheekvestiging in Wijhe op de huidige locatie blijft. Het is belangrijk voor de leefbaarheid in het centrum van Wijhe. 74% van de deelnemers aan het gebruikersonderzoek in Wijhe zeggen liever een locatie in het centrum van Wijhe te hebben met beperkte openingstijden dan een locatie buiten het centrum met ruimere openingstijden (13%). Aan de andere kant is er bij een deel ook wel het besef dat een andere locatie wellicht meer samenwerkingsopties biedt. De onderwijspartners en Ut Huus geven aan dat de ontwikkelingen binnen het basisonderwijs en rondom het SPOC kansen bieden om daar een toekomstbestendige (multifunctionele) bibliotheekvoorziening te realiseren voor Wijhe. De onderwijspartners vinden het belangrijk dat de bibliotheek dichtbij de opvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs aanwezig is. De doorgaande lijn hierin kan verder uitgebouwd worden en ook de samenwerking op het gebied van taalachterstand bij kinderen én ouders.

Ondanks dat het grootste gedeelte van de gebruikers in Wijhe aangeeft genoeg te nemen met beperkte openingstijden, zijn er toch wel wensen op dit vlak. De vestiging in Wijhe is nu geopend op maandag (14.00-17.00), woensdag (11.00-17.00), vrijdag (14.00-20.00) en zaterdag (10.00-12.00). Het onderzoek onder de gebruikers van de vestiging in Wijhe laat zien dat, indien zij de keus hebben, ook graag op dinsdagmiddag, donderdagmiddag en zaterdagmiddag de vestiging bezoeken. De vrijwilligers geven aan graag een extra dag open te gaan, maar zij zijn hiervoor afhankelijk van de hoeveelheid vrijwilligers. Plaatselijk Belang Wijhe opperde dat de avondopenstelling misschien wel naar een andere avond zou moeten. De resultaten van de enquête laten zien dat er niet echt een voorkeursavond uitspringt wat de gebruikers betreft.

8.b. Wat wil Stichting Openbare Bibliotheek Salland?

Stichting Openbare Bibliotheek Salland heeft in een apart document haar visie en ambities opgeschreven voor de periode 2020-2023. Dit document is als bijlage IV bij deze notitie gevoegd. Deze alinea betreft een samenvatting.

Ambitie Bibliotheek Salland

Maatschappelijke ontwikkelingen vragen erom dat Bibliotheek Salland de beweging naar een maatschappelijk educatieve bibliotheek verder vorm geeft. Tegelijkertijd is het duidelijk dat er geen ruimte is om alle landelijke innovatielijnen in de volle breedte vorm te geven. In haar ambities maakt Bibliotheek Salland daarom keuzes die haar inziens passen bij de lokale situatie (kansen, wensen en behoeften) en de urgentie van maatschappelijke participatie van iedereen. Realiteit is dat die keuzes om extra middelen vragen. Bibliotheek Salland vindt dat het aan de gemeenteraad is daarin een keuze/keuzes te maken.

Ambities Bibliotheek Salland in het kort:

1. Verandering en verbreding klassieke bibliotheek

- De uitleenfunctie/vestiging in Olst behouden zonder verdere aanpassingen in (kwaliteit) dienstverlening. In afstemming met het Holstohuis beter faciliteren van de brede dienstverlening met de uitdaging dit binnen de huidige financiële kaders te doen.
- Een uitleenfunctie/vestiging in Wijhe behouden.
 - Tot en met 2020: de huidige voorziening handhaven met eventueel extra middelen voor uitbreiding van de collectie (voor zover het aantal m2 dat toelaat / extra kosten max. € 5.000,- per jaar);
 - Na 2020: De huidige voorziening faciliteert de nieuwe dienstverlening onvoldoende, mede door de beperkt beschikbare m2. Het huurcontract loopt in 2020 af, de plannen van de verhuurder zijn op dit moment nog onbekend. Bibliotheek Salland adviseert in de komende periode onderzoek te doen naar een voorziening in Wijhe na 2020 waarbij er extra m2 beschikbaar zijn/komen voor het faciliteren van nieuwe dienstverlening (stelpost) en er extra middelen voor de collectie beschikbaar worden gesteld (extra kosten € 5.000,- per jaar).

2. Jeugd en onderwijs

- Consolideren huidige aanbod
- Uitbreiden van het bereik van de 'Bibliotheek op school' (primair en voortgezet onderwijs in samenhang met de plannen voor toekomstbestendig onderwijs (clustervorming)) binnen de huidige financiële kaders.
- Uitbouwen met activiteiten gericht op het laagtaalvaardige gezin om zo de preventieve en curatieve programma's met elkaar te verbinden. De extra kosten om dit te realiseren bedragen € 8.500,- per jaar (= inzet van vier uur per week + materialen).

3. Participatie en Zelfredzaamheid

- Minimaal behouden van de huidige dienstverlening.
- Uitbouwen van de dienstverlening in het kader van de bestrijding van laaggeletterdheid en informatieve en digitale vaardigheden gericht op een groter bereik (door samenwerking met partners) en meer doelgroepgerichte differentiatie. De extra kosten om dit te realiseren bedragen € 8.500,- per jaar (= inzet van vier uur per week + materialen).
- Uitbouwen met activiteiten gericht op het laagtaalvaardige gezin om zo de preventieve en curatieve programma's met elkaar te verbinden. Dit is ook al genoemd onder Jeugd en Onderwijs.
- Uitbouwen naar thema's als gezondheid, financiën en werk gerelateerd aan taal. De extra kosten om dit te realiseren bedragen € 8.500,- tot € 17.000,- per jaar (= inzet van vier tot acht uur per week + materialen).
- Geen informatieloketten

4. Persoonlijke ontwikkeling

- De huidige zeer geringe dienstverlening handhaven (werkplekken, toegang tot lesmaterialen)
- Het ondersteunen van vrijwilligers bij de opzet en marketing van activiteiten gericht op persoonlijke ontwikkeling (culturele activiteiten, studiekringen). Met name in Wijhe, maar ook beperkte inzet om binnen het Holstohuis mee te werken aan gezamenlijke activiteiten. De extra kosten om dit te realiseren bedragen € 8.500,- per jaar (= inzet van vier uur per week + materialen).

Programmalijn	Ambitie	Extra kosten per jaar	
Uitleenfunctie	Behoud voorziening Olst, beter faciliteren andere programmalijnen Fysieke voorziening Wijhe, grotere collectie en meer m2 (faciliteiten)	€ 0,- P.M.	*
Jeugd en Onderwijs	Behoud huidige dienstverlening, maar vergroten bereik Uitbouwen met aanbod laagtaalvaardige gezinnen	€ 0,- € 8.500,-	
Participatie en Zelfredzaamheid	Behoud huidige dienstverlening Uitbouwen basisvaardigheden: bereik en differentiatie naar doelgroep Uitbouwen basisvaardigheden naar thema's (gezondheid, werk, geld) Uitbouwen met aanbod laagtaalvaardige gezinnen	€ 0,- € 8.500,- € 8.500,- - € 17.000,- Zie Jeugd en Onderwijs	
Persoonlijke ontwikkeling	Behoud huidige dienstverlening Ondersteunen vrijwilligers bij de opzet en marketing van activiteiten	€ 0,- € 8.500,-	

*Dit houdt in ieder geval de continuering van de extra middelen in die jaarlijks worden ontvangen voor een voorziening in Wijhe, dat wil zeggen €22.000. Daarnaast vergt het meer aanpassen van de collectie aan de wensen van de gebruikers jaarlijks € 5.000. De kosten voor meer m2 om ook de andere programmalijnen te faciliteren zijn moeilijk in te schatten zonder een onderzoek naar huisvestingsmogelijkheden.

8.c. Wat wil de gemeente Olst-Wijhe?

In 2018 hebben de gezamenlijke raadsfracties een raadsakkoord op hoofdlijnen opgesteld. Dit akkoord geeft inzicht in de verschillende thema's waarmee de raad gezamenlijk aan de slag wil en belangrijk vindt. De volgende punten uit dit raadsakkoord hebben raakvlakken met het bibliotheekbeleid:

- Kunst en cultuur zijn van grote waarde voor de ontplooiing van onze inwoners en de leefbaarheid in de samenleving. Culturele basisvoorzieningen, zoals het openbaar bibliotheekwerk en cultuur historisch erfgoed, zoals de IJssellinie, zorgen voor een aantrekkelijk woon-, educatie- en recreatieklimaat. Lokale initiatieven, maar ook van uit de regio, gericht op cultuurparticipatie, kunst en cultuuruitingen worden ondersteund. Daarbij houden wij oog voor de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties en verenigingen.
- De school is een sociale ontmoetingsplaats. De gemeente stimuleert dat er in of nabij de onderwijshuisvesting ruimte is, die bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen, zoals ruimte voor muziek, sport en cultuur. Daar waar mogelijk dienen de schoolgebouwen een multifunctioneel karakter te krijgen om een sterkere maatschappelijke rol van het schoolgebouw te bevorderen.

Tot en met 2020

Op basis van de hiervoor beschreven evaluatie concluderen we dat het bibliotheekwerk in Olst-Wijhe goed functioneert. Hoewel het aantal leden en uitleningen daalt, zijn in Olst-Wijhe de fysieke vestigingen nog steeds in trek. Het gebruik van de digitale bibliotheek is nog (steeds) minimaal in onze gemeente. Wij stellen voor de huidige dienstverlening in Olst-Wijhe te continueren in 2019 en 2020.

Wij stellen geen financiële middelen beschikbaar voor het aanschaffen van extra collectie voor de vestiging in Wijhe. Wij vinden het een taak van de Stichting Openbare Bibliotheek Salland om binnen haar exploitatie te zoeken naar mogelijkheden om tegemoet te komen aan de verbeterwensen van de huidige gebruikers en vrijwilligers in Wijhe.

2021 en verder

Ook voor de eerste periode na 2020 stellen wij voor de huidige dienstverlening te continueren. Wij zien vooralsnog geen redenen om te stoppen met de fysieke dienstverlening in Wijhe. Zowel vanuit de Stichting als vanuit de gemeenschap is er draagvlak voor continuering. Enige belemmering in het voortbestaan kan het ontbreken van de benodigde financiële middelen zijn.

Het is op dit moment nog te vroeg om beslissingen te nemen over welke locatie in Wijhe het meest geschikt is na 2020. Er zijn nog vele vragen en onduidelijkheden rondom de diverse ontwikkelingen (huidig huurcontract, onderwijshuisvesting). Het is belangrijk om antwoorden op deze vragen te krijgen en nader onderzoek te doen naar de verschillende (on)mogelijkheden, om zo een gedegen keuze te kunnen maken. Wij verwachten niet dat deze duidelijkheid op alle vlakken er over één jaar al is. Om die reden stellen wij voor de extra financiering van € 22.000,- per jaar ook in 2021 en 2022 te continueren. Op die manier kan, indien nodig, de huidige vestiging nog twee jaar langer in stand blijven. Uiterlijk in 2021-2022 moet er dan een nieuw besluit genomen worden over de toekomst van de vestiging in Wijhe. Mochten zich eerder ontwikkelingen voordoen die het noodzakelijk maken om andere keuzes te maken, dan kan er eerder een nieuw besluit genomen worden.

Wij begrijpen de wens van Stichting Openbare Bibliotheek Salland om de huidige dienstverlening uit te breiden op een aantal specifieke onderdelen. De ambities zoals omschreven in paragraaf 8.b. zijn de 'ideaalsituatie'. De Stichting geeft aan dat het aan de gemeenteraad is om hier keuzes in te maken.

Wij merken hierbij het volgende op. De uitbreidingswensen liggen voornamelijk op het vlak van de aanpak van laaggeletterdheid in Olst-Wijhe (aanbod laagtaalvaardige gezinnen en uitbouwen basisvaardigheden en thema's). In maart 2017 heeft de gemeenteraad besloten om het budget voor het Taalpunt Olst-Wijhe met ingang van 2018 te verhogen met maximaal € 16.900,- per jaar. Hierdoor kon er urenuitbreiding van de Taalpunt coördinator gerealiseerd worden (van vier naar acht uur p/wk) en zijn er uren beschikbaar voor coördinatie en verbinding rondom het Taalpunt (twee uur p/wk) en coördinatie van basisvaardigheden (twee uur p/wk). Hoewel de beleving is dat deze extra inzet positieve gevolgen heeft voor de aanpak van laaggeletterdheid, moet nog blijken wat exact het resultaat hiervan is. Wij adviseren eerst aan te zien en te ervaren wat deze urenuitbreiding met zich meebrengt, voordat we eventueel nog verder gaan intensiveren op dit vlak. Bij het nemen van een nieuw besluit over de toekomst van de vestiging in Wijhe (uiterlijk 2021-2022) kan ook opnieuw gekeken worden naar deze uitbreidingswensen.

Wat betreft het ondersteunen van vrijwilligers merken wij op dat het niet specifiek gaat om het ondersteunen van de huidige vrijwilligers. Stichting Openbare Bibliotheek Salland merkt dat er in Wijhe mensen zijn die ideeën hebben (bijvoorbeeld op het gebied van culturele activiteiten), maar die vervolgens moeite hebben om er een uitgewerkt plan van te maken en het idee om te zetten in actie. De bibliotheek kan hierbij ondersteunen, echter ontbreekt daarvoor nu de capaciteit. Daarnaast zijn er in Olst/Holstohuis soms activiteiten / ideeën waarbij ondersteuning vanuit de bibliotheek gewenst is gelet op hun expertise. Ook hiervoor geldt dat er op dit moment geen capaciteit beschikbaar is. Wij realiseren ons dat ook op dit vlak er meer kansen en mogelijkheden liggen dan nu benut worden. Vooralsnog stellen wij voor om geen extra financiële middelen beschikbaar te stellen, maar eerst te onderzoeken of er oplossingen mogelijk zijn in de samenwerking met andere organisaties. Bij het nemen van een nieuw besluit over de toekomst van de vestiging in Wijhe (uiterlijk 2021-2022) kan ook opnieuw naar deze uitbreidingswens gekeken worden.

Wij stellen voor om de huidige prestatieafspraken met Stichting Openbare Bibliotheek Salland te continueren voor in eerste instantie één jaar. Dat wil zeggen een verlenging van de budgetovereenkomst 2016-2018 voor het jaar 2019. Na behandeling in de kadernota 2020-2023 kan een meerjarige overeenkomst voor de periode 2020-2022 worden afgesloten.

9. Welke financiële middelen gaan hiermee gepaard?

Korte en lange termijn

Tot en met 2020 zijn er geen extra financiële middelen nodig om de huidige dienstverlening te continueren.

Voor de jaren 2021 en 2022 adviseren wij een extra bedrag van € 22.000,- per jaar beschikbaar te stellen ten behoeve van het in standhouden van de huidige locatie in Wijhe. Geadviseerd wordt dit integraal af te wegen bij de Kadernota 2020-2023.

Welke (extra) financiële middelen er vanaf 2023 benodigd zijn, kan op dit moment nog niet beantwoord worden. Dit is afhankelijk van de ontwikkelingen in de komende jaren en de keuzes die de gemeenteraad te zijner tijd maakt voor het dienstverleningsaanbod in Olst-Wijhe.